

بررسی تعلیم و تربیت از منظر قرآن و حدیث

نازنین سارایی

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی

چکیده

تعلیم و تربیت نیاز ضروری بشر است به گونه‌ای که در طول حیات خود، پیوسته بدان نیازمند است. از این رو، از دیرباز این امر مورد توجه مربیان بزرگ و مصلحان اجتماعی بوده است. با این حال، عدم توجه به ماهیت این دو مفهوم در پاره‌ای موارد، موجب عدم بهره‌گیری از ظرفیت و جایگاه بایسته هر یک شده است. در این مقاله سعی شده است با نشان دادن اهمیت تعلیم و تربیت و بررسی آن در منظر قرآن کریم و احادیث به ضرورت به کارگیری این دو امر مهم اشاره کنیم. هدف اصلی این پژوهش بررسی تعلیم و تربیت در منظر قرآن و حدیث می باشد در این راستا ابتدا با ارائه تعاریفی از تعلیم و تربیت به رابطه این دو اصل پرداخته ایم سپس با اشاره به نمونه‌های از دستورات تعلیم اسلامی و قرآن به جایگاه این موضوع در دین مبین اسلام اشاره نموده ایم.

کلید واژگان: تعلیم و تربیت، احادیث، قرآن کریم

۱- مقدمه

مقوله تعلیم و تربیت از جمله مباحثی است که قدمتی به درازای اندیشه فلسفی دارد. دلیل این امر نیز آشکار است زیرا انسان تنها موجودی است که نیازمند تربیت است تا به کمال انسانیت خویش برسد. تعلیم و تربیت فرایندی است که به واسطه آن میراث فرهنگی و معلومات بشری به انسان انتقال می یابد. به عبارت دیگر در حوزه تعلیم و تربیت سخن از فعالیت‌هایی است که به واسطه آنها یک نسل علوم و فنون و در یک کلام میراث بشری را به نسل دیگر انتقال می دهد. (اسمیت، ۱۳۷۰). اهمیت شئون انسان و جایگاه تربیت برای پرورش انسان کامل در اسلام به حدی است که توفیق راهنمایی یک فرد، بهتر از هر چیزی است که در دنیا وجود دارد. خداوند از احیای یک انسان به عنوان احیای همه انسان‌ها و از میراندن یک انسان به عنوان میراندن کل انسان‌ها یاد کرده است که این زنده کردن و میراندن صرفاً بعد فیزیکی انسان را پوشش نداده است، بلکه بعد انسانیت و معنوی را نیز شامل می شود. این جاست که اهمیت تعلیم و تربیت در مکتب والای اسلام جایگاه خویش را نشان می دهد.

«بدین سبب بر بنی اسرائیل حکم نمودیم که هر کس نفسی را بدون حق و یا بی آن که فساد و فتنه‌ای در زمین کرده، بکشد مثل آن باشد که همه مردم را کشته، و هر کس نفسی را حیات بخشد (از مرگ نجات دهد) مثل آن است که همه مردم را حیات بخشیده... (مائده: ۳۲)» تعلیم و تربیت در زندگی بشر مهمترین و اساسی ترین جنبه زندگی است به گونه‌ای که هرگونه، اعوجاج و انحراف در آن باعث انحراف در همه امور زندگی می شود. تواناییهای انسان در زندگی بروز و ظهور پیدا می